

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/158/2022
Identifikačné číslo spisu:	1319202417
Dátum vydania rozhodnutia:	27.06.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1319202417.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú V. O. N., narodenú X. M. XXXX, N., F. X, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, dieťa matky O.. M. N., narodenej XX. M. XXXX, N., F. X, zastúpenej advokátom JUDr. Andrejom Garom, Bratislava, Štefánikova 14, a otca V. N., narodeného XX. Z. XXXX, C. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s.r.o., Košice, Kmeťova 26, IČO: 47 237 406, za účasti starých rodičov maloletej O.. O. N., narodenej X. T.F. XXXX, C. XX, a A.. O. N., narodeného XX. Z. XXXX, C. XX, obaja zastúpení advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s.r.o., Košice, Kmeťova 26, IČO: 47 237 406, o návrhu matky na zmenu rozhodnutia o úprave styku starých rodičov s maloletou, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 39P/224/2019, o dovolaní otca a starých rodičov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2021 č. k. 11CoP/115/2021-328, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 39P/224/2019-246 zo dňa 9. decembra 2020 neupravil styk starých rodičov maloletej - O.. O. N., narodenej X. T.Á. XXXX a A.. O. N., narodeného XX. Z. XXXX s maloletou V. O. N., narodenou X. M. XXXX a určil, že týmto rozsudkom sa mení rozsudok Okresného súdu Svidník zo dňa 19. septembra 2016, č. k. 3P/25/2015-334 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 26. júna 2017, sp. zn. 18CoP/3/2017. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 25 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 26, § 36 ods. 1, § 43 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rodine“) v spojení s ustanovením § 2 ods. 1, 2, § 38 ods. 1, 2, § 52, § 111 písm. d), § 121, § 191 ods. 1, 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a § 191 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že styk starých rodičov s maloletou bol naposledy upravený rozsudkom Okresného súdu Svidník zo dňa 19. septembra 2016, č. k. 3P/25/2015-334,

potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 26. júna 2017, sp. zn. 18CoP/3/2017, právoplatným dňa 19. júla 2017, ktorým súd upravil styk starých rodičov s maloletou tak, že starí rodičia sú oprávnení stretávať sa s maloletou vždy v posledný víkend v kalendárnom mesiaci v období prvého a druhého mesiaca po právoplatnosti rozsudku v sobotu od 10:00 hod. do 13:00 hod. a nedeľu od 10:00 hod. do 13:00 hod. a to na vopred oznámenom konkrétnom mieste v Stropkove bez prítomnosti matky; v období tretieho až šiesteho mesiaca po právoplatnosti rozsudku v sobotu od 10:00 hod. do 15:00 hod. a nedeľu od 10:00 hod. do 15:00 hod. a to na vopred oznámenom konkrétnom mieste v okrese Svidník, Stropkov alebo Bardejov bez prítomnosti matky; od siedmeho mesiaca po právoplatnosti rozsudku v sobotu od 09:00 hod. do 17:00 hod. a nedeľu od 09:00 hod. do 17:00 hod. bez prítomnosti matky. Výrok rozhodnutia o neupravení styku starých rodičov s maloletou odôvodnil súd prvej inštancie tým, že od predchádzajúceho rozhodnutia, ktorým bol upravený styk starých rodičov s maloletou došlo k zmene pomerov, matka s maloletou žijú v Bratislave, zatiaľ čo starí rodičia žijú na východe Slovenska a starí rodičia sa s maloletou viac ako päť rokov fakticky nestretávajú. Uviedol, že maloletá styk so starými rodičmi odmieta, uvedené dlhodobo komunikuje matke, opatrovníkovi, psychologičke, psychiatricke i súdu. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti skonštatoval, že úprava styku maloletého dieťaťa s blízkou osobou musí byť na prospech maloletého dieťaťa, ktoré samo styk vníma ako pre neho prospešný, nemá obavu, resp. strach zo stretnutí, nemá žiadne psychosomatické prejavy, ale na stretnutie s blízkou osobou sa teší, pretože má ku nej blízky citový vzťah, bolo zvyknuté na prítomnosť tejto osoby, vzťah ku ktorej je v záujme maloletého dieťaťa potrebné udržiavať a rozvíjať. Maloleté dieťa nemôže byť nútené proti svojej vôli stretávať sa s blízkymi osobami len preto, že ide o výkon ich práva. Podľa názoru prvoinštančného súdu je potrebné prihliadať na názor maloletej, ako aj na závery odborníkov, podľa ktorých v prípade ich nerešpektovania hrozia trvalé nezvratné celoživotné následky na psychike maloletej. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že s prihliadnutím k záujmu maloletej, nie je v jej záujme, aby bol styk starých rodičov s maloletou upravený autoritatívnym rozhodnutím.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie starých rodičov a otca maloletej rozsudkom z 30. novembra 2021 sp. zn. 11CoP/115/2021 v spojení s opravným uznesením z 29. júla 2022 č. k. 11CoP/115/2021-385, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov konania. Preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie bez toho, aby bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podľa § 65 a § 66 CMP a po jeho preskúmaní bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 378 ods. 1, § 385 ods. 1 CSP dospel k záveru, že toto je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdiť. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi prvostupňového súdu v zmysle § 387 ods. 2 CSP a len v záujme dôsledného vysporiadania s uplatnenými odvolacími dôvodmi uviedol, že so súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu jednoznačne vyplýva existencia podstatnej zmeny pomerov spočívajúcej v zmene bydliska maloletého dieťaťa, v skutočnosti, že maloletá je s odstupom takmer 4 rokov vo veku, kedy je schopná samostatne prezentovať svoj názor na realizáciu styku so starými rodičmi a napokon i v skutočnosti, že na základe posledného súdneho rozhodnutia sa styk starých rodičov s maloletou nikdy nerealizoval a starí rodičia dieťa dlhodobo nekontaktujú. Uviedol, že pokiaľ súd prvej inštancie pri posudzovaní záujmu maloletej na úprave jej styku so starými rodičmi zohľadňoval názor maloletého dieťaťa prezentovaný v konaní spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti, jeho postup bol v súlade s § 38 Zákona o rodine (Civільného mimosporového poriadku - pozn. dovolacieho súdu), keďže maloleté dieťa je už vo veku, v ktorom je schopné vyjadriť samostatne svoj názor. Vo vzťahu k odvolacej námietke otca a starých rodičov, týkajúcej sa vyhodnotenia matkou doložených lekárskeho správ psychologičky A. O.F. Z. a pedopsychiatricke O. H. F., v konaní vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 3P/25/2015, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie a ani odvolací súd nevzhliadol dôvod, pre ktorý by na aktuálne odborné závery psychologičky a psychiatricke maloletej, ktoré boli zároveň súladné s postojom a názorom maloletého dieťaťa prezentovaného v priebehu konania, nebolo možné prihliadať. Odvolací súd v danom prípade, zhodne s názorom súdu prvej inštancie, dospel k záveru, že autoritatívna úprava styku starých rodičov s maloletým dieťaťom nie je v záujme maloletej a takúto úpravu si nevyžadujú ani pomery v rodine. Skonštatoval, že boli splnené zákonné podmienky na zmenu súdneho rozhodnutia upravujúceho styk maloletého dieťaťa so starými rodičmi, so súčasným ponechaním priestoru starým rodičom a dieťaťu na postupné nenásilné vytvorenie

si vzájomného vzťahu. V tejto súvislosti uviedol, že autoritatívna úprava styku v zmysle posledného súdneho rozhodnutia, v aktuálnom čase a pri zohľadňovaní postoja maloletého dieťaťa a rizika možných následkov na zdravom psychickom vývoji maloletej pri jeho nútenom výkone, by s vysokou mierou pravdepodobnosti mohla narušiť stabilitu výchovného prostredia a narušiť duševný a citový vývoj maloletej, mohla by viesť k ďalšej eskalácii vzťahu medzi starými rodičmi a matkou maloletej a vo vzťahu k možnosti vytvárania si citového vzťahu maloletej k starým rodičom by pôsobila kontraproduktívne.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali starí rodičia a otec maloletej (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP. Odvolaciemu súdu vytýkali, že sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadalo s dôkazmi a argumentáciou starých rodičov preukazujúcou a odôvodňujúcou ich nárok na zachovanie styku s maloletou, nesprávne vyhodnotenie najlepšieho záujmu maloletej a tiež nesprávny právny záver v otázke zmeny pomerov. Dovolatelia namietali, že súd prvej inštancie ani odvolací súd nevzali do úvahy vyjadrenie kolízneho opatrovníka uskutočneného na pojednávaní dňa 8. októbra 2020. Ďalej za pochybenie považovali skutočnosť, že okresný aj krajský súd v predmetnom konaní odôvodňovali svoje závery predovšetkým vyjadrením maloletej, pričom poukázali na skutočnosť, že nakoľko maloletá žije v súčasnosti s matkou ako preferenčným rodičom, je v plnej miere ovplyvnená jej názormi, správaním, čo vyplýva aj z jej odpovedí na otázky o otcovi a starých rodičoch. Dovolateľom tiež nie je zrejmé, ako súdy mohli posúdiť, čo je v najlepšom záujme maloletej, keď bolo v konaní preukázané, že maloletej a starým rodičom dlhšie obdobie nebol umožnený priestor na prehĺbenie ich vzájomného vzťahu. Poukázali aj na to, že súd prvej inštancie ani odvolací súd sa v rámci konania nezaoberali, resp. nebrali do úvahy správy starých rodičov z nerealizovaných stretnutí s maloletou, ktoré predkladali v konaní vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 3P/25/2015. Porušenie práva na spravodlivý proces videli aj v nesprávnom právnom posúdení zmeny pomerov, keď súd prvej inštancie aj odvolací súd mali zmenu pomerov preukázanú predovšetkým na základe skutočnosti, že maloletá spolu s matkou žijú v Bratislave, zatiaľ čo starí rodičia bývajú na východe Slovenska. Podľa názoru dovolateľov túto skutočnosť nemožno považovať za zmenu pomerov. Záverom dovolateelia namietali, že okresný súd ani krajský súd vo svojich rozhodnutiach vôbec neposúdili priebeh, príčinné súvislosti a zodpovednosť účastníkov za súčasný stav, resp. vôbec sa nezaoberali dôvodom úpravy styku rozhodnutím Okresného súdu Svidník, sp. zn. 3P/25/2015. Dovolatelia navrhli, aby odvolací súd obe rozhodnutia nižších súdov zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a žiadali priznať trovy dovolacieho konania.

4. K dovolaniu sa vyjadrila matka maloletej prostredníctvom právneho zástupcu k skutkovému stavu a dovolacím argumentom dovolateľov a žiadala dovolanie odmietnuť, respektíve ako nedôvodné zamietnuť. Uviedla, že sa v celom rozsahu stotožňuje s napádaným rozsudkom a mala za to, že jeho odôvodnenie je jasné, správne, zrozumiteľné a presvedčivé. Vo vzťahu k trovám dovolacieho konania navrhovala, aby súd rozhodol tak, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania s poukazom na ustanovenie § 453 CSP a nasl.

5. Kolízny opatrovník maloletej v písomnom vyjadrení k dovolaniu dovolateľov uviedol, že zotrváva na svojich predchádzajúcich stanoviskách a vyjadreniach v tejto veci.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v týchto veciach je od 1. júla 2016 upravené v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 a § 77 CMP obsahujúce niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovujú inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania dovolateľov bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods.

1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

8. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Dovolatelia, vyvodzujúci prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, namietali arbitrárny, nesprávny procesný postup súdov oboch inšancií, spočívajúci v nevysporiadaní sa s dôkazmi a argumentáciou starých rodičov, nesprávnom vyhodnotení najlepšieho záujmu maloletej, ako aj nesprávny právny záver v otázke zmeny pomerov.

13. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces. Pri posudzovaní namietaného nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady znátočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k dovolateľmi namietanej vade znátočnosti.

15. Dovolatelia v dovolaní namietajú nedostatky, spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí, keď súdy nezohľadnili vyjadrenie kolízneho opatrovníka pred súdom prvej inštancie na pojednávaní zo dňa 8. októbra 2020, rovnako podľa ich názoru neprihliadli na správy starých rodičov z neuskutočených stretnutí s maloletou, ktoré predkladali v konaní vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 3P/25/2015, neposúdili ani zodpovednosť účastníkov za súčasný stav, resp. nezaoberali sa dôvodmi úpravy styku. Namietali tiež, že súdy založili svoje rozhodnutia primárne na názore maloletej, ktorá však dlhodobo žije s matkou a je preto ovplyvnená názormi matky ako preferenčného rodiča. Polemizovali aj o tom, ako súdy vyhodnotili najlepší záujem maloletej, keď bolo v konaní preukázané, že maloletej a starým rodičom dlhodobo nebolo umožnené vytvoriť si a prehĺbiť ich vzájomný vzťah. Dovolaciemu súdu ponúkli vlastné hodnotenie dôkazov a z nich vyplývajúci skutkový stav. Dovolatelia v rámci svojho dovolania súdu prvej inštancie ako aj odvolaciemu súdu vyčítali nesprávne posúdenie

zmeny pomerov, na základe čoho došlo k zmene predchádzajúceho rozhodnutia o úprave styku maloletej so starými rodičmi. Preskúmaním obsahu spisu však dovolací súd dospel k záveru, že v postupe odvolacieho súdu v spojení s postupom súdu prvej inštancie neexistujú žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľov na ich procesných právach a založiť tak dôvodnosť podaného dovolania.

16. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších inštancií je dostatočne zrejmé, z akých skutočností a dôkazov vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval dovolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd sa podľa názoru dovolacieho súdu venoval všetkým podstatným námietkam uvádzaným v odvolaní odporcov, ktoré súviseli s prejednávanou vecou. V danom mimosporovom konaní súdy nižších inštancií náležite a v dostatočnom rozsahu zistili skutočný stav veci aplikáciou vyšetrovacieho princípu (čl. 6 Základných princípov CMP), ktorý je mierou čo najbližšieho priblíženia sa hmotnoprávnemu rozsahu práv, povinností a právom chránených záujmov. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, ako postupoval pri posudzovaní najlepšieho záujmu maloletej. Súd prvej inštancie zohľadnil tak názor maloletého dieťaťa vyjadrený pred súdom prvej inštancie a kolíznym opatrovníkom, ktorý je prvoradým aspektom vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, ako aj názor kolízneho opatrovníka a závery odborníkov z oblasti klinickej psychológie a detskej psychiatrie, ktorí dokonca navrhovali zákaz styku starých rodičov s maloletou. Súdy oboch inštancií vo svojich rozhodnutiach zdôraznili, že pri posudzovaní najlepšieho záujmu maloletej je potrebné mať na zreteli, či úprava styku maloletého dieťaťa s blízkou osobou je pre dieťa prospešná. K takémuto záveru možno dospieť len v prípade, „ak samo dieťa vníma takýto styk ako pre neho prospešný, nemá z neho obavu a ani žiadne psychosomatické prejavy, na prítomnosť a stretnutia s blízkou osobou sa teší, má k nej blízky citový vzťah, ktorý je potrebné udržiavať a rozvíjať“. Podľa dovolacieho súdu, súdy v základnom konaní dostatočne skúmali a následne správne vyhodnotili najlepší záujem maloletého dieťaťa. Dovolací súd uzatvára, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nedostatočne odôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný).

17. Pokiaľ ide o námietku dovolateľov o nevysporiadaní sa s vyjadrením kolízneho opatrovníka na pojednávaní dňa 8. októbra 2020, dovolací súd poukazuje na bod 38. odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu, z ktorého vyplýva, že pri rozhodovaní komplexne posúdil a zohľadnil vyjadrenia kolízneho opatrovníka, ktorý v konaní zároveň uviedol, že „si netrúfa odhadnúť, do akej miery je správanie maloletej ovplyvnené rodičom a do akej miery je tento stav spôsobený traumatickým zážitkom z detstva. Odpovede na tieto otázky musia poskytnúť odborníci z oblasti psychológie a psychiatrie. Súd na odborné závery psychologičky a psychiatricky maloletej preto prihliadol“. Je teda zrejmé, že súd sa vyjadreniami kolízneho opatrovníka v konaní zaoberal a na tieto reflektoval, avšak nie podľa predstáv dovolateľov. Rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa názoru najvyššieho súdu netrpí ani vnútornou rozpornosťou, keďže súd prihliadol práve na názor prezentovaný kolíznym opatrovníkom maloletej. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (sp. zn. II. ÚS 78/05).

18. Ďalšia dovolacia námietka dovolateľov spočívala v tvrdení, že súd prvej inštancie a odvolací súd založili svoje rozhodnutia predovšetkým na vyjadrení maloletej, ktorá je však podľa ich názoru ovplyvnená názormi matky. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

19. Podľa § 38 ods. 1 a 2 CMP ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.

20. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 zákona o rodine maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a

slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

21. V zmysle citovaných ustanovení zákon o rodine ukladá všetkým orgánom verejnej správy venovať názoru dieťaťa náležitú pozornosť primeranú ich veku a vyspelosti. Ustanovenie civilného mimosporového poriadku ukladá súdu ešte širšiu povinnosť a to povinnosť prihliadnuť na názor dieťaťa pri rozhodovaní, ak sa preukáže, že maloleté dieťa je schopné s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť svoj názor samostatne vyjadriť. Nie je však možné, aby všeobecné súdy stanovisko maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzali a aby založili svoje rozhodnutia iba na jeho prianí a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov (rozsudok EŠLP vo veci C. c/a Fínsko z 9. mája 2006 č. 18249/02, body 57 - 59). V posudzovanom prípade z odôvodnení rozhodnutí súdov nižších inštancií vyplýva, že rozhodnutie neodôvodnili len názorom maloletého dieťaťa bez posúdenia ďalších okolností, ale ako už bolo uvedené, svoje rozhodnutia založili na odborných záveroch A. O. Z., klinickej psychologičky a O. H. F., detskej psychiatricky. Z obsahu spisu je nepochybné, že vylúčenie maloletej sa uskutočnil dňa 8. októbra 2020 v prítomnosti zákonnej sudkyne a kolízneho opatrovníka. Maloletá s pohovorom súhlasila a chcela sa k veci vyjadriť. Na tomto mieste dovolací súd konštatuje, že posudzovať hodnovernosť dôkazu prináleží jedine súdu, ktorý hodnotí dôkazy podľa svojej vlastnej úvahy. Súd prvej inštancie podľa svojho uváženia prihliadol na názor maloletej, inter alia prezentovaný aj pred kolíznym opatrovníkom, psychologičkou a psychiatrickou, ktorý vyhodnotil vzhľadom na vek a vyspelosť maloletej a správnosť a zákonnosť jeho postupu skonštatoval aj odvolací súd v bode 22. svojho rozsudku.

22. Dokazovanie je časť konania, v rámci ktorej súd získava podstatné skutkové poznatky o veci potrebné pre rozhodnutie. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie účastníkov konania. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). Tento právny záver je možné analogicky aplikovať aj v predmetnej veci vo vzťahu k námietke dovolateľov, že súdy sa v rámci konania nezaoberali správami starých rodičov z neuskutočnených stretnutí s maloletou, predkladaných v konaní vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 3P/25/2015.

23. Je potrebné uviesť, že dovolací súd nie je súdom skutkovým, teda nemôže vecne prehodnocovať vyhodnotenie dôkazov súdmi nižšej inštancie a prijímať odlišné skutkové závery. Môže len na základe dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP preskúmať, či sa súdy nižšej inštancie nedopustili takého nesprávneho procesného postupu, ktorým by znemožnili strane, aby uskutočňovala svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Arbitrárnosť, nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, ako aj vyhodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý je v zjavnom rozpore so zásadami ustanovenými v § 191 CSP alebo ktorý odporuje základným princípom logiky, môžu za určitých okolností predstavovať takýto nesprávny procesný postup, vedúci až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. I keď dovolatelia v ďalšom namietajú nesprávne právne posúdenie zmeny pomerov, z obsahu dovolania možno vyvodíť, že v skutočnosti dovolaním napádajú nesprávne zistený skutkový stav v otázke zmeny pomerov. Ako už dovolací súd uviedol, v rámci dovolacieho konania nemôže formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP a contrario). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených

súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom prípade nezistil.

25. Ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku o nezaobrananí sa dôvodmi úpravy styku rozsudkom Okresného súdu Svidník sp. zn 3P/25/2015. Dôvody úpravy styku posudzoval a vyhodnotil v danom konaní Okresný súd Svidník. Prvoinštančný súd posudzoval v tomto konaní iba to, či od posledného rozhodnutia došlo k podstatnej zmene pomerov, ktorú zmenu potvrdil aj odvolací súd.

26. Dovolací súd už len na záver poznamenáva, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

27. Napokon aj v zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

28. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie nie je prípustné, preto ho ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

29. O trovách dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.